

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 36/2020
28.05.2020. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и др. Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., ул. ... бр. ..., кога заступа адвокат Александар Бјелобаба из ..., ул. ... бр. ..., против првотуженог „JUGOAGENT GROUP“ АД Београд у стечају, Булевар Михајла Пупина бр. 165а, кога заступа адвокат Милић Рајковић из ..., ул. ... бр. ... и друготуженог ББ из ..., ул. ... бр. ..., кога заступа адвокат Слободан Војновић из ..., ул.... бр. ..., ради утврђења оспореног потраживања и исплате, вредност предмета спора 926.736,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж.бр. 2974/19 од 12.09.2019. године, донео је у седници већа одржаној дана 28.05.2020. године следеће

РЕШЕЊЕ

I ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж. бр. 2974/19 од 12.09.2019. године, као изузетно дозвољеној.

II УКИДАЈУ СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж. бр. 2974/19 од 12.09.2019. године и пресуда Привредног суда у Београду бр. П.бр. 3602/2018 од 19.03.2019. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж.бр. 2974/19 од 12.09.2019. године, правноснажно је пресуђено тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је основано потраживање тужиоца према првотуженом на име цене за 258 акција (CFI код: ESVUFR, ISIN бр. ...) издаваоца првотуженог, у износу од 926.736,00 динара на име главног дуга и у износу од 269.703,71 динара на име законске затезне камате. Одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе друготужени да од тужиоца откупи 258 акција издаваоца првотуженог које су власништво тужиоца по цени од 3.592,00 динара за једну акцију, те да му на име цене за откупљене акције исплати износ од 926.736,00 динара са припадајућом законском затезном каматом. Обавезан је тужилац да првотуженом накнади трошкове поступка у износу од 34.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Обавезан је тужилац да друготуженом накнади трошкове

парничног поступка у износу од 25.500,00 динара. Одбијен је захтев друготуженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж.бр. 2974/19 од 12.09.2019. године, тужилац преко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију због погрешене примене материјалног права. Ревизију је изјавио на основу одредбе члана 404 ст. 1. Закона о парничном поступку, са предлогом да Врховни касациони суд да тумачење права и успостави смернице за будућу судску праксу у вези права акционара на продају акција.

Врховни касациони суд је оценио да је потребно дати тумачење одредби Закона о привредним друштвима у погледу права мањинског акционара у поступку продаје акција и правом у поступку стечаја, па су се испунили услови из члана 404. Закона о парничном поступку, да се ревизија тужиоца сматра изузетно дозвољеном.

Одлучујући о ревизији тужилаца у границама прописаним одредбом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је акционар првотуженог и власник 258 обичних акција са правом управљања ознаке CFI код: ESVUFR, ISIN бр. .. . Тужилац је дана 13.03.2012. године упутио првотуженом захтев за принудни откуп 160 акција, а дана 05.04.2012. године захтев за принудни откуп још 68 акција и дана 16.04.2012. године захтев за принудни откуп још 30 акција. Друготужени је у време подношења захтева тужиоца за принудни откуп акција био власник 72.238 акција, односно 92,78% акција првотуженог. Књиговодствена вредност акција износила је 3.592,00 динара.

У току поступка, решењем Привредног суда у Београду Ст.бр. 4796/2012 од 18.12.2013. године над првотуженим је отворен поступак стечаја. Тужилац је у стечајном поступку пријавио своје потраживање у износу од 926.736,00 динара на име главног дуга и у износу од 269.703,71 динара на име камате. Закључком Привредног суда у Београду од 10.04.2014. године, ово потраживање је оспорено у целости, због чега је тужилац упућен на парницу и овај поступак настављен. Друготужени је у време када је тужилац поднео захтев за откуп акција дана а то је 13.03.2012. године, 05.04.2012. године и 16.04.2012. године био већински- контролни акционар првотуженог, јер је поседовао акције које представљају више од 90% основног капитала друштва. Друготужени је био откупилац акција осталих акционара у поступку принудног откупа акција првотуженог, који поступак није спроведен до краја.

Решавајући о захтеву тужиоца за откуп акција, нижестепени судови закључују да је од значаја за реализацију права на продају акција чињеница да је током овог поступка над првотуженим отворен поступак стечаја. Отварањем стечајног поступка над првотуженим престала је могућност статусних промена у погледу права акционара али и туженог стечајног дужника као акционарског друштва. Од имовинских права која припадају акционару, у стечајном поступку може се остварити само право на расподелу вишка деобне масе у складу са одредбом члана 147. Закона о стечају. Наведено значи да уколико тужилац није реализовао своје право на продају акција до дана отварања поступка стечаја над издаваоцем акција, то право престаје наступањем

правних последица отварања стечајног поступка. Из наведених разлога је поднети тужбени захтев за исплату вредности акција према друготуженом, односно за утврђење таквог потраживања према првотуженом, беспредметан. Имовина првотуженог се продаје ради намирења поверилаца, због чега тужилац као мањински акционар не може остварити потраживање везано за акције, па ни права по основу принудног откупа од стране контролног акционара, овде друготуженог. Зато је одбијен тужбени захтев тужиоца као неоснован.

Према оцени ревизијског суда овакав закључак нижестепених судова се не може прихватити. Нижестепени судови нису сагледали суштину права на продају акција које је прописано одредбом члана 522. Закона о привредним друштвима.

Тужилац тужбени захтев заснива на праву на продају акција које је регулисано одредбом члана 522. Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011 и 99/2011). Ставом 1. наведеног члана прописано је да контролни акционар који стекне акције које представљају најмање 90% основног капитала друштва, обавезан је да купи акције сваког од преосталих акционара друштва на његов писани захтев. Захтев садржи врсту, класу и број акција које су предмет продаје и доставља се друштву, чиме се сматра да је достављен контролном акционару. Тужилац је као власник 258 обичних акција са правом управљања ознаке CFI код: ESVUFR, ISIN бр. ..., дана 13.03.2012. године упутио првотуженом захтев за принудни откуп 160 акција, дана 05.04.2012. године захтев за принудни откуп још 68 акција и дана 16.04.2012. године захтев за принудни откуп још 30 акција. У периоду када је писани захтев упућен, друготужени је био већински власник основног капитала првотуженог (контролни акционар) будући да је поседовао 72.238 акција, односно процентуално 92,78% акција првотуженог.

Према мишљењу Врховног касационог суда, када акционар (мањински) искористи своје право из одредбе члана 522 Закона о привредним друштвима, тако да подношењем захтева тражи од већинског акционара откуп акција, он подношењем захтева постаје поверилац према већинском акционару и однос између њих постаје облигационо правни однос. То даље значи да истеком рокова из члана 522 Закона о привредним друштвима, потраживање мањинског акционара према већинском акционару постаје доспело. Друштво (првотужени) у само у одређеним случајевима постаје солидарно одговорно за обавезу већинског акционара (члан 522. став 11. ЗПД).

У овом случају је према мишљењу ревизијског суда, дошло до трансформације статусног права акционара у облигационо-правни захтев. Овај облигациони однос је примарно однос између већинског и мањинског акционара, конкретно два физичка лица и спорни однос се не решава искључиво применом одредби Закона о стечају. Спорни однос чак и не би ни морао да има додирних тачака са стечајним поступком, обзиром да тужилац није морао првотуженог да обухвати тужбом.

Зато је погрешан закључак нижестепених судова да је потраживање тужиоца у моменту отварања стечаја престало, због тога што до тада захтев тужиоца као мањинског акционара није реализован. Нижестепени судови заузимају став да кад се овај захтев не реализује, тада се се у складу са одредбама Закона о стечају, гаси овакав дужничко-поверилачки однос и то не само према друштву-стечајном дужнику већ и према већинском акционару који није у стечају (у конкретном случају је то физичко лице).

Нижестепени судови примењујући одредбу члана 147. Закона о стечају закључују, да тужилац као акционар од имовинских права која му у том својству припадају у стечајном поступку, може остварити само право на расподелу вишка деобне масе у складу са наведеном одредбом.

Овакав закључак је погрешан. Одредба члана 147. Закона о стечају се не бави потраживањима које има мањински акционар према већинском по основу принудног откупа акција, тако да ова одредба није ни релевантна за разрешење спорног односа.

Као што је претходно наведено, Врховни касациони суд сматра да је тужилац као мањински акционар, подношењем захтева за откуп акција, постао поверилац новчаног потраживања према друготуженом као већинском акционару и да на основаност његовог захтева не може утицати околност да је на првотуженом отворен стечајни поступак. Однос тужиоца и првотуженог друштва и однос тужиоца и друготуженог који је у стечају, мора се посматрати и решавати применом одредбе члана 522. Закона о привредним друштвима и то тако што ће се у односу на друготуженог утврдити да ли су се испунили услови на принудну продају акција и да ли је друготужени обавезан да откупи акције од тужиоца по испостављеном захтеву и ако јесте колико износи потраживање тужиоца и када доспева за плаћање. У односу на првотуженог суд ће ценити основаност захтева у вези исплате вредности акција у складу са одредбом члана 522 став 11. Закона о привредним друштвима.

С обзиром да због погрешне примене материјалног права, чињенично стање није у потпуности утврђено, Врховни касациони суд мора укинути и првостепену и другостепену пресуду, па ће првостепени суд у поновном поступку на основу примедби и става ревизијског суда изнетог у овом решењу, одлучити о тужбеном захтеву.

На основу процесних овлашћења из члана 416. став 2, Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**